

FIȘĂ DE ȚARĂ PRIVIND MIGRAȚIA ȘI COMPETENȚELE MOLDOVA

septembrie 2021

Versiune tradusă. În cazul în care aveți îndoieli cu privire la acuratețea informațiilor conținute aici, vă rugăm să consultați [versiunea originală](#).

Conținutul acestui document este exclusiv responsabilitatea ETF și nu reflectă neapărat opiniile instituțiilor UE.

© Fundația Europeană de Formare, 2021

Reproducerea este autorizată cu condiția menționării sursei.
www.etf.europa.eu/en/publications-and-resources/publications/

INTRODUCERE

Fișa de țară privind migrația și competențele elaborată de Fundația Europeană de Formare (ETF) este concepută ca o analiză de prim nivel bazată pe dovezi, care prezintă principalele aspecte ale migrației din perspectiva competențelor. Aceasta este formată din trei blocuri conceptuale principale.

- Fișa prezintă date, tendințe și provocări privind componenta migrației legate de competențe, cu scopul de a furniza o evaluare actualizată și structurată a situației actuale.
- Fișa se axează pe evoluțiile în materie de politici și pe experiențe practice, cu scopul de a consolida competențele migranților. Politicile și proiectele sunt analizate prin raportare la nevoile de migrație legală a forței de muncă și la aspectele legate de migrație și de dezvoltare. Analiza își propune să identifice factorii de succes și provocările care trebuie abordate.
- Fișa prezintă principalele opinii în ceea ce privește măsurile care trebuie adoptate la nivel de politici și domeniile de intervenție pe termen scurt și mediu.

Fișa are un obiectiv dublu. Pe de o parte, își propune să contribuie la dialogul mai amplu în materie de politici în ceea ce privește dimensiunile legate de competențe ale migrației, dintre anumite țări și instituțiile Uniunii Europene (UE), statele membre și actorii internaționali. Pe de altă parte, este un instrument de reflecție și de comunicare în cadrul dialogului în materie de politici desfășurat de ETF și de autoritățile naționale responsabile de dezvoltarea capitalului uman. Ca atare, fișa va contribui la analiza politicilor și la sprijinul în elaborarea politicilor pe care îl oferă ETF țărilor sale partenere cu scopul de a îmbunătăți angajabilitatea cetățenilor prin învățare pe tot parcursul vieții, inclusiv în ceea ce privește migrația în această situație specifică.

Fișele ETF își propun să acopere țările partenere cu care pot fi instituite scheme circulare și/sau de mobilitate cu țările UE¹.

Ca urmare a constatărilor și recomandărilor din fișe și pentru a sprijini nevoile exprimate de instituțiile UE, se pot elabora studii specifice fiecărei țări sau studii care să acopere mai multe țări, mai aprofundate. Acțiunile suplimentare de urmărire a recomandărilor din fișă ar putea lua forma unor acțiuni specifice de sprijin acordat de ETF statelor membre ale UE sau țărilor partenere; în acord cu mandatul ETF, aceasta ar putea include contribuții la programarea de noi inițiative, monitorizarea conținuturilor sau alte acțiuni specifice care urmează să fie stabilite.

¹ Fișele din 2021 se referă la Georgia, Iordania, Liban, Moldova, Maroc, Tunisia și Ucraina.

CUPRINS

ANALIZĂ	5
1. Prezentare generală a situației migrației și a competențelor	5
2. Cadrul național de politică	8
3. Proiecte de cooperare în domeniul migrației și a competențelor	10
CALEA DE URMAT	12
ANEXA I: ANEXĂ STATISTICĂ	14
ANEXA II: LISTA PROIECTELOR RELEVANTE	17
LISTA ABREVIERILOR	20
BIBLIOGRAFIE	21

ANALIZĂ

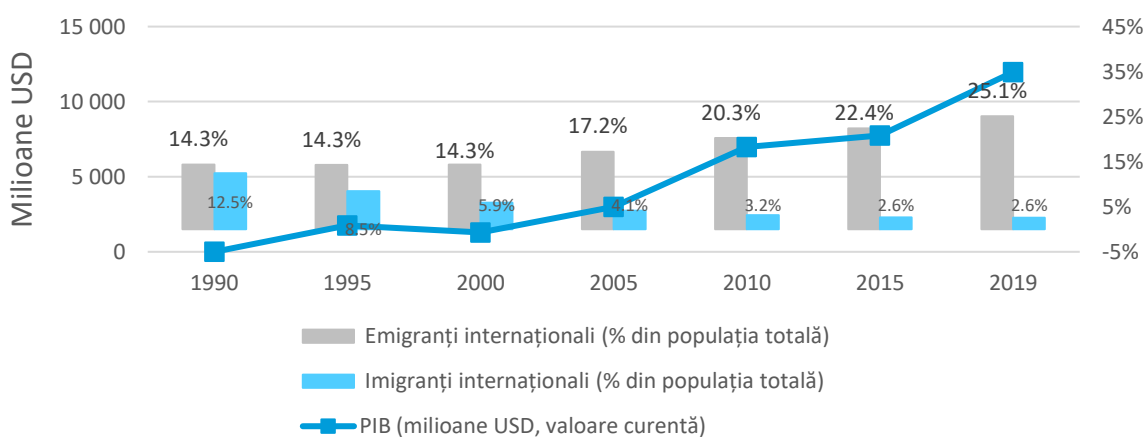
1. Prezentare generală a situației migrației și a competențelor

Migrația este, probabil, cea mai importantă tendință socioeconomică pentru Moldova, o țară cu una dintre cele mai ridicate rate totale ale emigrației din lume. Migrația are un impact puternic asupra mai multor aspecte ale societății moldovene, inclusiv asupra structurii de vârstă a populației, a economiei și a disponibilității competențelor.

În 2020, Moldova avea peste 1.150.000 de migranți internaționali, dintr-o populație de puțin peste 4 milioane de locuitori, adică 28,7 % din populația totală². Studiile istorice privind fenomenul migrației în Moldova evidențiază un flux ridicat al migrației începând cu anul 1990, care s-a accelerat din 2000 și, din nou, în 2015. Până atunci, procentul de migranți din populație era ridicat (14 %), însă stabil. În perioada 2000-2020, numărul de migranți a crescut constant, într-un ritm de aproximativ 100.000 de persoane o dată la cinci ani (până la 248.000 în perioada 2015-2020). Ținând cont de faptul că, simultan cu depopularea, rata fertilității a fost scăzută, procentul de migranți internaționali a crescut cu 2-3% o dată la cinci ani (și cu 6,3% în ultimii cinci ani), iar pandemia de COVID-19 pare să fi accentuat această tendință. După cum se arată în figura 1, acest fenomen a continuat indiferent de creșterea economică susținută dobândită în ultimii 20 de ani, care a fost chiar mai mare pe cap de locuitor.

În ceea ce privește imigrația, figura 1 arată că numărul de imigranți a scăzut constant în perioada 1990-2019, de la peste 500.000 (12,5% din populație) la puțin peste 100.000 (2,6%). Dimpotrivă, ca urmare a circulației populației între fostele republici ale Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste (URSS), numărul de cetățeni moldoveni născuți în străinătate a crescut în această perioadă, ajungând la 8,9% din populația totală (315.949 de persoane).

FIGURA 1. PRODUSUL INTERN BRUT ȘI STOCURILE DE MIGRAȚIE (% DIN POPULAȚIA TOTALĂ), 1990-2019

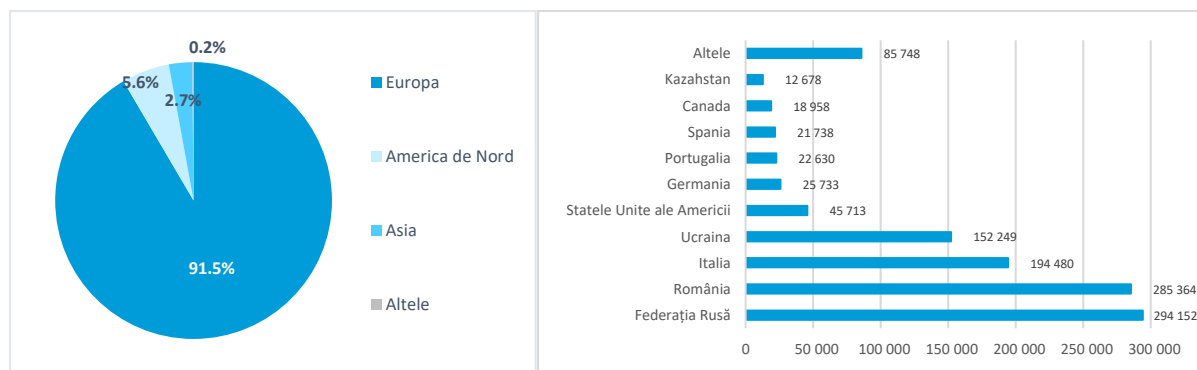

Sursa: Statisticile privind migrații internaționali în 2019 conform Departamentului ONU pentru afaceri economice și sociale (UN DESA), Banca Mondială (Indicatorii de dezvoltare mondială)

² Dacă nu se precizează altfel, sursele tuturor statisticilor din această secțiune sunt menționate în anexa I.

Potrivit profilului migrațional extins elaborat în 2018, în aceeași perioadă s-a înregistrat o tendință treptată de masculinizare a forței de migrație (de la 64% bărbați și 36% femei în 2014 la 67,5% bărbați și 32,5% femei în 2018). În 2018, aproximativ 69% din migranți proveneau din zonele rurale, iar 78% aparțineau grupei de vârstă 15-44 de ani (39% aveau între 25 și 34 de ani). În ceea ce privește țările de destinație, după cum se arată în figura 2, patru țări au absorbit peste 90% din migrația cetățenilor moldoveni în anul 2020: Rusia, cu peste 30% (48 % în cazul bărbaților), urmată de România (cu legături culturale, lingvistice și istorice strânse cu Moldova), Italia (35 % din totalul femeilor migrante) și Ucraina.

FIGURA 2. PRIMELE 10 REGIUNI ȘI ȚĂRI DE EMIGRARE, 2020

Sursa: Departamentul ONU pentru afaceri economice și sociale (UN DESA), Statisticile privind migrații internaționale, 2020

Motivele plecării sunt similare celor din alte țări, existând un solid profil net al emigrării (lipsa oportunităților de angajare, salarii foarte mici, perspectiva unui viitor mai bun pentru copii). În plus, Moldova posedă o combinație unică de oportunități juridice și legături informale care facilitează și mai mult migrația. Peste un milion de moldoveni au cetățenie română, ceea ce le permite să lucreze în alte state membre ale UE fără restricții, deși nu s-a materializat liberalizarea vizelor de către UE, la care se aștepta Moldova după semnarea Parteneriatului pentru mobilitate în 2008. În orice caz, intensitatea migrației precedente a dat naștere unei rețele puternice și bine conectate în diasporă, care facilitează migrația. Întrucât exodul de populație și de competențe nu poate fi stăvilat, politicile publice s-au străduit să sprijine instituirea unei migrații circulare, încercând să creeze un cadru de politică în care migrații să creeze oportunități de dezvoltare pentru Moldova prin investiții economice și prin revenirea unei forțe de muncă cu competențe actualizate.

Potrivit profilului migrațional extins, 86 % din totalul migranților din Moldova în 2018 aveau studii secundare (36 % dintre aceștia aveau studii secundare tehnice/profesionale, acest nivel extrem de ridicat explicându-se prin particularitățile sistemului de învățământ din fosta URSS, spre deosebire de nivelurile scăzute din vecinătatea sudică a UE), în timp ce persoanele cu studii superioare reprezentau 13 % din migranți (o tendință în creștere în ultimii ani, ceea ce reflectă dificultățile în a găsi oportunități de angajare satisfăcătoare în țară după absolvire). O cifră interesantă este cea care se referă la numărul de studenți moldoveni din străinătate, care se ridică la aproape 15 000 (în special în Ucraina și în Italia; vezi anexa I). Nu există date oficiale privind calificările migranților. Un studiu efectuat în 2020 în șase țări de destinație (Organizația Internațională pentru Migrație și PNUD, 2020) a evidențiat totuși diferențe semnificative în ceea ce privește formarea bărbaților și a femeilor implicați în migrația forței de muncă: în timp ce aproximativ 25 % din bărbați studiaseră ingineria și construcțiile, domeniile de studiu predominante în rândul femeilor erau economia și finanțele,

educația, sănătatea și asistența socială. Peste 30 % din bărbați și puțin peste 25 % din femei nu aveau un domeniu de specializare. De asemenea, același studiu furnizează informații detaliate privind distribuția migranților în scopuri profesionale, în funcție de nivelul de educație și de țările de destinație. Sectorul construcțiilor oferă salarii atractive în toate țările de destinație, inclusiv pentru muncitori necalificați și mai ales pentru bărbați.

Această migrație masivă a avut două efecte socioeconomice principale. Primul este impactul uriaș al remitențelor asupra creșterii economice și a condițiilor de viață ale populației, în timp ce al doilea este în mod clar negativ, manifestându-se printr-o deteriorare generală a dezvoltării capitalului uman la nivel național (din perspectiva exodului creierelor, a îmbătrânirii structurii populației și a reducerii motivației de a munci).

Din perspectiva impactului economic direct, remitențele au reprezentat în 2020 16,3 % din produsul intern brut (PIB) (1,9 milioane USD în total), contribuind semnificativ la menținerea unui procent ridicat din populație, în special din mediul rural, deasupra pragului de sărăcie. Acest procent s-a înjumătățit față de anul 2005, grație creșterii economice solide din această perioadă (vezi anexa I). Totuși, un sfert din gospodăriile din Moldova încă primesc remitențe, iar acestea reprezintă peste 50 % din venitul disponibil pentru jumătate dintre aceste gospodării; 23,4 % dintre gospodării s-ar afla sub pragul de sărăcie dacă nu ar primi remitențe (Organizația Internațională pentru Migrație, 2020).

Aspectul negativ este că ratele ridicate de emigrare au avut un impact direct asupra dinamicii populației și a structurii de vârstă a acesteia, în special în zonele rurale, care înregistrează rate mai ridicate de dependență și de îmbătrânire, accentuând astfel exodul rural către orașe. Din 2014, Moldova a înregistrat o regresie demografică, rata mortalității depășind rata natalității. Și mai dăunător este însă impactul migrației asupra disponibilității anumitor profiluri profesionale, în special în sectorul sănătății și în cel al învățământului. În 2019 existau 25,6 medici și 65,3 lucrători în domeniul sănătății (medici, infirmieri și moașe) la 10 000 de locuitori, cu mult sub media UE (37 de medici și 130 de lucrători în domeniul sănătății). În zonele rurale, situația este și mai gravă, media fiind de 5,6 medici și 20,8 lucrători în domeniul sănătății la 10 000 de locuitori. Profesorii și cercetătorii sunt alte două grupuri puternic atrase de oportunitățile în materie de migrație. În studiul OIM intitulat „The Impact of Migration on Teachers and Researchers in Moldova” (Impactul migrației asupra profesorilor și a cercetătorilor din Moldova), peste jumătate dintre profesorii intervievați și-au exprimat intenția de a pleca (40,3 % dintre respondenți au spus că doresc să plece să lucreze temporar în străinătate).

Pandemia de COVID-19 a afectat puternic economia Moldovei, în mare parte din cauza dependenței ridicate a acestei țări față de remitențele din partea migranților. Spre deosebire de ceea ce s-a întâmplat în alte țări, reducerea pronunțată a fluxului de remitențe înregistrată în Moldova în al doilea trimestru al anului 2020 (o scădere de peste 20 %) s-a echilibrat doar într-o măsură foarte mică în al treilea și în al patrulea trimestru. Al doilea posibil efect direct al pandemiei de COVID-19 asupra migrației constă în întoarcerea potențială a unui număr mare de migranți în Moldova și în impactul asupra pieței naționale a muncii. Până la 30 % din migranții din străinătate și-au manifestat intenția de a se întoarce, adică 255 000 de persoane, dintre care 67 % (170 000 de persoane) au precizat că doresc să se întoarcă cât mai curând posibil. 31 % din cei care intenționau să se întoarcă (79 000 de persoane) au precizat că intenționează să rămână în Moldova pentru o perioadă mai îndelungată. Întrucât revenirea unui număr mare de migranți comportă o serie de provocări, aceste persoane încercând să se reintegreze și să își refacă viața, impactul asupra șomajului va fi semnificativ, rata șomajului putând crește până la 8,5 % (79 000 de persoane) până la sfârșitul anului 2020, comparativ cu 5,1 % la sfârșitul anului 2019 (46 900 de persoane). (Organizația Internațională pentru Migrație, 2020).

Totuși, această revenire masivă preconizată nu pare să se fi materializat până în prezent și rămâne de văzut care va fi impactul total al pandemiei. Pe lângă aceste provocări, revenirea migranților creează oportunități interesante din perspectiva investițiilor, a noilor întreprinderi și a disponibilității generale a unor competențe de nivel mediu și ridicat: 26 % sau aproximativ 21 000 de migranți care se întorc aduc investiții și pot crea locuri de muncă, ceea ce sugerează că vor avea nevoie de sprijin financiar și de consultanță pentru a-și deschide noi afaceri în Moldova. 39 % sau 32 000 de migranți aduc competențe și cunoștințe, ceea ce arată că aceștia vor avea nevoie de sprijin pentru a se adapta și a se angaja. (Organizația Internațională pentru Migrație, 2020).

2. Cadrul național de politică

Având în vedere importanța și impactul migrației pentru țară, Moldova a dezvoltat o politică în materie de migrație și o structură de guvernare sofisticată și bine coordonată. Au fost dezvoltate o serie de strategii pentru sprijinirea unei abordări sistemice în ceea ce privește migrația, în timp ce responsabilitatea pentru politicile specifice revine diferitelor instituții de specialitate. Totuși, aceste strategii tind să se concentreze asupra migranților efectivi (faza post-migrație) și, într-o anumită măsură, să îi neglijeze pe migranții potențiali, atât în ceea ce privește prevenirea, cât și din perspectiva optimizării procesului de migrație (în faza pre-migrație).

Mai exact, Strategia națională în domeniul migrației și azilului acoperă perioada 2011-2020, iar planul său de acțiune pentru perioada 2016-2020 prezintă direcții de punere în aplicare grupate în jurul a cinci axe: i) stabilizarea și dezvoltarea cadrului de cooperare internațională în domeniul migrației și azilului; ii) aspecte juridice ale migrației; iii) migrația și dezvoltarea națională; iv) gestionarea migrației în cazul unui aflus crescut de străini; și v) combaterea migrației ilegale. Până în iunie 2021 urma să fie dezvoltat un proiect de strategie națională privind migrația și azilul pentru perioada 2021-2030.

Strategia națională „Diaspora 2025”, împreună cu planul său de acțiune pentru perioada 2016-2018, contribuie la creșterea cooperării între guvern, autoritățile publice locale, societatea civilă și membrii diasporei, prin îmbunătățirea și extinderea abordării transversale în ceea ce privește diaspora, migrația și dezvoltarea (DMD). Planul de acțiune include patru obiective: i) elaborarea și dezvoltarea cadrului strategic și operațional pentru sectorul DMD; ii) asigurarea drepturilor diasporei și consolidarea încrederii; iii) mobilizarea, valorificarea și recunoașterea potențialului uman al diasporei; iv) implicarea directă și indirectă a diasporei în dezvoltarea economică durabilă a țării. Dimensiunea competențelor nu este unul dintre principalele sale obiective, însă trimiteri la aceasta se regăsesc transversal la obiectivele iii) și iv).

Planul național de acțiune pentru reintegrarea migranților care se întorc, pentru perioada 2018-2020 este urmarea planului național de acțiune precedent (2014-2016). Noul plan de acțiune stabilește trei obiective principale: i) îmbunătățirea cadrului instituțional pentru informarea și promovarea (re)integrării cetățenilor moldoveni întorși din străinătate; ii) asigurarea (re)integrării sociale a cetățenilor întorși din străinătate; și iii) sprijinirea (re)integrării economice a cetățenilor întorși din străinătate. În prezent, un nou program de reintegrare a migranților care se întorc se află în faza de consultare publică și de aprobare.

În plus, migrația este abordată în cadrul mai multor documente de politică mai ample, precum noua Strategie Națională de Dezvoltare „Moldova 2030”, care înlocuiește Strategia Națională de dezvoltare pentru 2020, aceasta fiind, de asemenea, aliniată la Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă a ONU și incluzând aspecte legate de migrație, și Planul de acțiune al Strategiei Naționale pentru ocuparea

forței de muncă pentru perioada 2017-2021, care se axează pe valorificarea potențialului migrației de a sprijini dezvoltarea durabilă.

Per ansamblu, guvernul a luat măsuri pentru a transforma politica în domeniul emigrării într-o prioritate și pentru a dezvolta structuri de bază pentru facilitarea acestor deplasări, promovând migrația circulară ca o modalitate de a optimiza impactul fluxurilor de migrație asupra dezvoltării. Guvernul se angajează să lucreze în continuare în această direcție și să includă educația și formarea ca pilon important al schemelor de migrație circulară. Totuși, în anul 2021, intervențiile în domeniul migrației se axează în continuare în principal pe faza post-migrație, sprijinind reintegrarea socioeconomică a persoanelor întoarse în țară. Această politică este sprijinită deseori de proiecte internaționale de cooperare (vezi secțiunea următoare și anexa II).

Prima intervenție imediată pentru sprijinirea persoanelor întoarse în țară constă în formarea profesională, oferită ca măsură activă pentru piața muncii persoanelor care se înregistrează ca fiind în căutarea unui loc de muncă. Totuși, în pofida accesibilității și a caracterului gratuit al acestor măsuri pentru beneficiari, acoperirea lor pare să fie limitată, iar gradul în care ajung efectiv la persoanele întoarse în țară este unul scăzut. În 2016 și în 2017 au beneficiat de aceste măsuri mai puțin de 100 de persoane care s-au întors în țară, dintr-un număr total estimat de aproximativ 170 000 de persoane întoarse în țară (Organizația Internațională pentru Migrație, 2017). Alte programe relevante puse în aplicare sunt: i) Programul Național de Abilitare Economică a Tinerilor, care, după expirare, a fost înlocuit în 2018 cu programul „START pentru tineri: o afacere durabilă la tine acasă”; ii) Programul de abilitare a femeilor „Femei în afaceri”; iii) Programul de educație continuă „Gestiunea eficientă a afacerii”; și iv) Programul de asistență la întoarcerea în țară, adresat cetățenilor reinteegrați, pus în aplicare cu sprijinul Oficiului francez pentru imigrație și integrare.

Validarea învățării nonformale și informale este, de asemenea, o politică esențială dezvoltată recent pentru sprijinirea reintegrării migranților în Moldova. Acest instrument asigură recunoașterea formală a competențelor și a aptitudinilor dobândite de migranți în locurile lor de muncă din străinătate într-o manieră informală sau nonformală, permițându-le acestora o reintegrare cu șanse mai mari de reușită pe piața muncii locală. Din acest motiv și din alte rațiuni de politică, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării a luat, în ianuarie 2019, măsuri pentru instituirea unui sistem național pentru validarea învățării nonformale și informale în beneficiul unei game vaste de beneficiari, printre care persoanele întoarse în țară. Ordinul corespunzător instituie cadrul normativ pentru un sistem național de validare pentru identificarea, documentarea, evaluarea și certificarea acestor competențe.

Țara crede cu tărie în instituirea unor scheme de migrație circulară, însă până în 2020 se semnaseră doar trei acorduri în acest sens (cu Bulgaria, Israel și, cel mai recent, cu Franța). Au început negocierile în vederea actualizării și a semnării de acorduri bilaterale în domeniul muncii cu Federația Rusă, Italia, Kazahstan și Belarus.

Structura de guvernare a sectorului migrației din Moldova implică un număr ridicat de instituții, care joacă diferite roluri. Biroul Migrație și Azil din cadrul Ministerului Afacerilor Interne este principala agenție responsabilă de punerea în aplicare a politicilor în materie de imigrație ale țării, cu sprijinul Poliției de Frontieră și al Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă. Biroul Relații cu diaspora din cadrul Cancelariei de Stat a prim-ministrului, Ministerul Sănătății și Ministerul Muncii și Protecției Sociale sunt, la rândul lor, principalele autorități responsabile de punerea în aplicare a politicii privind implicarea diasporei, emigrarea, returnarea și reintegrarea.

Complexitatea instituțională a sectorului migrației a îndemnat guvernul să solicite o coordonare mai puternică la nivelul diferitelor părți interesate. A fost instituit un Comitet Interministerial în domeniul Diasporei, Migrației și Dezvoltării (CIDMD), care să coordoneze dezvoltarea și punerea în aplicare a politicilor publice în acest sector. Există, de asemenea, un Grup de Lucru Tehnic pentru migrație, instituit în 2010, în care sunt implicate Ministerul Sănătății, Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Educației și Ministerul Afacerilor Externe, precum și Biroul Național de Statistică. Acest grup de lucru își propune să îmbunătățească coordonarea agențiilor în ceea ce privește datele în domeniul migrației, încurajând eforturile de consolidare a capacităților și facilitând colaborarea în ceea ce privește proiectarea politicilor în domeniul migrației. Rețeaua de puncte de contact pentru DMD își desfășoară activitatea la nivel local, pe întreg teritoriul țării.

Agențiile private de recrutare joacă un rol special în Moldova. În 2013, în țară funcționau douăzeci de astfel de agenții (ETF, 2015). Potrivit unui sondaj recent (Organizația Internațională pentru Migrație, 2020), unul din trei migranți intervievați a plecat din Moldova printr-o agenție privată de ocupare a forței de muncă (43 % în cazul femeilor).

3. Proiecte de cooperare în domeniul competențelor și al migrației

Având în vedere impactul fluxurilor de migrație asupra societății și a economiei moldovene, guvernul a adoptat o serie de programe și proiecte menite să stimuleze întoarcerea cetățenilor săi și să creeze condiții pentru încadrarea legală în muncă a cetățenilor moldoveni în străinătate, inclusiv pentru dezvoltarea migrației circulare. Multe dintre aceste programe implică educație și formare și au fost puse în aplicare cu ajutorul proiectelor finanțate în cadrul Parteneriatului pentru mobilitate UE-Moldova (în special în perioada 2009-2014, vezi anexa II). Mai recent, în contextul Procesului de la Torino, ETF a efectuat o evaluare a politicilor privind dezvoltarea capitalului uman în Moldova (ETF, 2020), punând puternic accentul pe migrație și, mai ales, pe măsurile de sprijinire a migranților din perspectiva ocupării forței de muncă și a competențelor (MISMES). Studiul a analizat în special deteriorarea capitalului uman ca urmare a migrației și măsura în care politicile naționale sprijină migrații, răspunzând nevoilor acestora în materie de competențe și de ocupare a forței de muncă. Analiza indică în mod clar angajamentul guvernului de a aborda provocările asociate fluxurilor masive de migrație, dar precizează, de asemenea, că acesta este unul dintre aspectele politicii în domeniul migrației care necesită investiții mai mari și face recomandări specifice în acest sens.

Obiectivul comun al celor mai multe dintre aceste măsuri constă în mobilizarea resurselor umane și financiare ale diasporei, cu scopul de a atrage persoane care se întorc în țară și investiții și de a crea noi locuri de muncă. Aceste măsuri pot fi grupate în funcție de diferitele faze ale migrației. Faza premergătoare migrației este domeniul în care țara a obținut rezultatele cele mai slabe; majoritatea măsurilor puse în aplicare se rezumă la facilitarea unei tranziții ușoare în țările-gazdă, prin îmbunătățirea conștientizării pericolelor migrației ilegale și prin formare în vederea sprijinirii integrării culturale și lingvistice în țara-gazdă.

În schimb, reintegrarea prin formare în domeniul inițiativelor de afaceri și al antreprenoriatului a fost probabil domeniul de intervenție cu cel mai mare succes. Instrumentul operațional care a stat la baza acestor măsuri a fost Programul de Atragere a Remitențelor în Economie (PARE 1+1), care și-a propus să valorifice migrația de revenire și remitențele pentru a crea și a extinde sectorul național al întreprinderilor mici și mijlocii. Instituit în 2010, programul a fost pus în aplicare și monitorizat de Organizația pentru Dezvoltarea Întreprinderilor Mici și Mijlocii (ODIMM), o organizație non-profit, cvasi-guvernamentală, aflată sub supravegherea Ministerului Economiei. Scopul declarat al PARE a fost creșterea volumului remitențelor și crearea de mii de noi locuri de muncă și întreprinderi, majoritatea

În zonele rurale. PARE s-a bazat pe un model de finanțare a întreprinderilor de tip „1+1”, potrivit căruia autoritățile oferă un volum de resurse financiare egal cu cel investit de participanții la program în întreprinderile lor, până la un anumit nivel. Pe lângă această componentă de finanțare, PARE a avut și o componentă pentru furnizarea de formare în domeniul antreprenoriatului și al dezvoltării afacerilor și o componentă dedicată perioadei de post-finanțare, în care proprietarii de întreprinderi ar putea primi asistență sub formă de servicii de formare suplimentară și de consultanță pentru dezvoltare. De la lansarea PARE, componenta sa de educație și formare a fost consolidată și a devenit o cerință obligatorie pentru accesarea finanțării.

Un alt exemplu remarcabil este modelul inovator de valorificare a potențialului migranților în dezvoltarea localităților lor de origine, dezvoltat și pilotat cu sprijinul proiectului Migrație și Dezvoltare Locală (MiDL) prin Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD), în perioada 2015-2018, în 38 de localități din Moldova. Prin acest proiect au fost create și consolidate 38 de Asociații de Băștinași (AdB), ca mecanism instituțional pentru implicarea continuă și eficientă a migranților în planificarea dezvoltării locale; au fost puse în aplicare, de asemenea, 55 de proiecte socioeconomice și de infrastructură, având ca beneficiari peste 316 000 de persoane (55 % din acestea fiind femei). În plus, asociațiile de băștinași au pus în aplicare peste 300 de inițiative la scară mică și medie în localitățile vizate, cu o valoare totală de 542 000 USD, contribuțiile migranților ridicându-se la peste 40 % din total. Aceste inițiative au vizat 45 000 de beneficiari. Efectele reproducerii intervenției MiDL de către alte comunități locale din Moldova au condus la crearea, cu sprijinul indirect al Congresului autorităților locale din Moldova, a alte 100 de asociații de băștinași. Faza a doua a proiectului MiDL este pusă în aplicare în perioada 2019-2022.

Sprijinul acordat de ETF

ETF a sprijinit foarte activ reformele privind dezvoltarea capitalului uman în Moldova. Unele dintre domeniile de politică în care și-a desfășurat activitatea ETF sunt legate indirect de aspecte din sfera migrației. Reforma calificărilor și subcomponentele acesteia – precum Cadrul național al calificărilor, validarea învățării nonformale și informale, standardele profesionale și registrul calificărilor – sunt strâns legate de politica în domeniul migrației și de MISMES. ETF a lucrat mult în ultimul deceniu pentru sprijinirea Ministerului Educației și pentru a ajuta la instituirea unității responsabile pentru Cadrul național al calificărilor (CNC). În anii următori, ETF va rămâne un partener esențial al unității pentru CNC, oferind consiliere strategică în acest domeniu tematic. Analiza nevoilor de pe piața forței de muncă și decalajul dintre aceste nevoi și oferta de competențe este un alt domeniu în care ETF a lucrat în ultimii ani, sprijinind Ministerul Educației, Ministerul Muncii, Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă și Observatorul pieței forței de muncă. Acesta este un alt domeniu care vizează toate politicile și programele din domeniul migrației.

De asemenea, ETF efectuează o analiză sistemică a dimensiunii politicilor din țară din perspectiva capitalului uman. Timp de un deceniu, Procesul de la Torino a efectuat o evaluare cuprinzătoare și bazată pe dovezi a sistemului și a reformelor privind dezvoltarea capitalului uman din Moldova. Fiecare raport a inclus informații specifice despre migrație și despre legăturile dintre acest fenomen și educație și formare. După cum s-a menționat anterior, evaluarea ETF din 2020 a identificat lipsa de dezvoltare a capitalului uman ca urmare a migrației drept o provocare esențială și a furnizat recomandări de politică în acest sens. ETF va monitoriza și va evalua în continuare reformele privind dezvoltarea capitalului uman în Moldova prin Procesul de la Torino și prin alte instrumente de diagnosticare mai specifice, cu scopul de a asigura stimularea reciprocă între diferite domenii tematice care ar putea sta la baza politicii și a programelor în materie de migrație.

CALEA DE URMAT

În ultimii 30 de ani, Moldova a înregistrat fluxuri masive de emigrație, care i-au afectat până la 25 % din populația totală. Acest lucru a avut implicații majore pentru structura populației (populația se contractă și îmbătrânește) și reprezintă un caz clar de exod al creierelor. Guvernul a reacționat adoptând un cadru instituțional și de politică în domeniul migrației amplu, care încearcă să faciliteze migrația circulară și, astfel, să optimizeze impactul migrației asupra dezvoltării. UE (prin Parteneriatul pentru mobilitate semnat în 2008) și MISMES au jucat un rol important în această strategie).

Guvernul are obiectivul de politică laudabil de a promova o migrație circulară eficace pentru a optimiza impactul fluxurilor de migrație asupra dezvoltării și a competențelor. Totuși, există în continuare politici subiective care vizează unele faze ale migrației, în detrimentul altora (faza post-migrație în detrimentul celei pre-migrație). La rândul său, această situație duce la pregătirea insuficientă a migranților, în special în ceea ce privește competențele și, drept urmare, la promovarea insuficientă a oportunităților reale pentru o migrație circulară. Din cele 35 de proiecte și intervenții menite să sprijine migrații, identificate în studiul de țară efectuat de ETF prin MISMES (2015), 26 s-au axat pe faza post-migrație și doar 9 pe faza pre-migrație. Un alt obstacol în calea consolidării migrației circulare este progresul lent în domeniul calificărilor. La momentul evaluării ETF din 2020, Moldova elaborase și aprobase doar 33 de standarde profesionale, iar registrul pentru CNC încă era în curs de realizare. Niciuna dintre măsurile de furnizare a informațiilor nu pare să includă orientare și consiliere în carieră, deși astfel de forme de sprijin pot fi un instrument puternic pentru orientarea profesională și integrarea migranților. Nu există dovezi privind eficacitatea vreuneia dintre aceste măsuri, de exemplu privind numărul de persoane aflate în căutarea unui loc de muncă ce folosesc sursele de informare, privind măsura în care printre acestea se află și migranți care se întorc, privind numărul persoanelor care și-au găsit un loc de muncă cu ajutorul informațiilor furnizate în acest mod și privind calitatea informațiilor furnizate (dacă acestea sunt fiabile, cuprinzătoare și furnizate la timp). Un sistem mai structurat și cuprinzător de monitorizare și evaluare a acestor măsuri și proiecte ar avea un potențial semnificativ de a îmbunătăți intervențiile de politică în acest domeniu.

Utilizarea insuficientă a dezvoltării capitalului uman ca prioritate în materie de politici este al doilea domeniu principal în care este nevoie de îmbunătățiri. Măsurile privind educația și formarea sunt incluse rareori în pachetul de răspunsuri de politică menite să sprijine migrații, în pofida potențialului pe care l-au demonstrat de a sprijini reintegrarea și, astfel, de a preveni irosirea capitalului uman. Programe de succes precum PARE 1+1 demonstrează potențialul includerii oportunităților de formare profesională în politicile destinate migranților care, la întoarcere, se confruntă deseori cu incertitudini privind modalitatea optimă de a-și începe propria afacere, de a găsi un loc de muncă și de a aplica ideile și cunoștințele pe care le-au dobândit în străinătate. Prin urmare, sprijinul personalizat sub forma orientării și a consilierii privind formarea și competențele joacă un rol important în sprijinirea reintegrării. Potrivit analizei efectuate de ETF în evaluarea Procesului de la Torino, pe baza raportului național, dintre cele 9 intervenții pre-migrație identificate, doar una include o componentă de educație și formare, iar dintre cele 36 de intervenții post-migrație, doar 4 includ o astfel de componentă. Au fost identificate alte 23 de intervenții multidimensionale, dar niciuna nu include o componentă de educație și formare.

Alți factori care pun în pericol angajamentul de politică față de un model sustenabil al migrației circulare sunt dependența față de donatori și coordonarea, monitorizarea și evaluarea deficitare. Pentru a susține numărul și amploarea activităților în materie de migrație puse în aplicare până în prezent, țara depinde în mare măsură de sprijinul acordat de donatori, în condițiile în care peste 90 %

din totalul acțiunilor pot fi întreprinse, integral sau parțial, prin contribuții financiare din străinătate și, mai ales, din UE (ETF, 2020). Acest aspect prezintă un risc pentru sustenabilitatea realizărilor și generează probleme de coordonare, atât în rândul donatorilor, cât și între donatori și autoritățile naționale.

Raportul ETF conține o serie de recomandări pentru abordarea acestor provocări. Prima vizează în mod explicit sustenabilitatea financiară a politicilor și programelor în domeniul migrației, combinând forme de optimizare a costurilor și soluții inovatoare în materie de finanțare. Special pentru programele de migrație care vizează educația și formarea, raportul recomandă o mai bună utilizare a rețelei existente de furnizori publici de educație și formare profesională (EFP).

Majoritatea acestora par să aibă o capacitate excedentară în ceea ce privește resursele umane și infrastructura și, în ultima vreme, toți au voie să obțină și venituri proprii. Există bune practici care pot fi aplicate în acest sens, precum formarea pentru piața muncii în vederea sprijinirii migranților, care se bazează deja pe implicarea furnizorilor de EFP și trebuie consolidată în ceea ce privește informarea și aria de acoperire. (ETF, 2020)

A doua recomandare din raportul ETF vizează accelerarea creării de condiții pentru migrația circulară, în special deschizând oportunități pentru educația internațională și prin recunoașterea reciprocă a calificărilor profesionale și a diplomelor de studii. În acest scop, Moldova a încheiat deja acorduri bilaterale cu o serie de țări-gazdă. ETF recomandă extinderea practicii de a încheia astfel de acorduri și tratarea cu prioritate a educației și a formării ca elemente esențiale în cadrul acestora.

În final, raportul susține integrarea dezvoltării capitalului uman ca prioritate în acțiunile ce vizează toate fazele migrației și, în paralel, eforturile menite să asigure stabilirea de standarde pentru locuri de muncă decente la nivelul întregii economii. Educația și formarea pot și ar trebui să joace un rol mult mai important în toate fazele migrației.

Consolidarea dimensiunii dezvoltării competențelor ar putea fi un proces treptat care cuprinde [...] dezvoltarea și actualizarea programelor de studii pentru cursurile de formare determinate de nevoile celor care pleacă sau se întorc și de situația de pe piața muncii; acolo unde este cazul, diversificarea formării pentru începători și pentru participanții mai avansați; facilitarea și promovarea accesului îmbunătățit la o astfel de formare, ca parte integrantă a politicii în domeniul migrației. (ETF, 2020)

ANEXA I: ANEXĂ STATISTICĂ

Indicatori economici și demografici generali

	1990	1995	2000	2005	2010	2015	2019	2020
1 PIB (milioane USD, valoare curentă)	d.l.	1 752,98	1 288,43	2 988,35	6 974,96	7 745,23	11 968,71	d.l.
2 PIB pe angajat (paritate constantă a puterii de cumpărare în 2017, USD)	d.l.	15 490,37	13 449,69	19 773,96	26 519,24	28 963,86	39 304,53	d.l.
3 Populația totală la jumătatea anului și pe grupe de vârstă	4 365 564	4 340 597	4 202 658	4 159 293	4 086 081	4 070 700	4 043 263	4 033 963
0-19 (%)	35,7	35,0	33,0	28,5	24,7	21,8	21,0	20,9
20-64 (%)	56,0	56,0	57,6	61,5	65,2	68,2	67,0	66,6
65+ (%)	8,3	9,0	9,4	9,9	10,1	10,0	12,0	12,5

Indicatori-cheie privind migrația

	1990	1995	2000	2005	2010	2015	2019	2020
4a Numărul total de emigranți	625 683	620 036	602 782	715 599	827 763	911 446	1 013 417	1 159 443
4b Migranți internaționali: emigranți (% din populația totală)	14,3	14,3	14,3	17,2	20,3	22,4	25,1	28,7
Emigranți în funcție de sex								
5a Femei (emigrante)	335 072	322 165	303 511	373 283	443 724	490 359	539 532	605 123
5b Femei (ca % din numărul total de emigranți)	53,6	52,0	50,4	52,2	53,6	53,8	53,2	52,2
5c Bărbați (emigranți)	290 611	297 871	299 271	342 316	384 039	421 087	473 885	554 320
5d Bărbați (ca % din numărul total de emigranți)	46,4	48,0	49,6	47,8	46,4	46,2	46,8	47,8
6a Numărul total de imigranți	544 162	367 231	247 828	171 122	129 488	106 374	104 713	104 438
6b Migranți internaționali: imigranți (% din populația totală)	12,5	8,5	5,9	4,1	3,2	2,6	2,6	2,6
Imigranți în funcție de sex								
7a Femei (imigrante)	306 109	211 934	146 731	103 198	77 290	62 907	61 874	61 695
7b Femei (ca % din numărul total de imigranți)	56,3	57,7	59,2	60,3	59,7	59,1	59,1	59,1
7c Bărbați (imigranți)	238 053	155 297	101 097	67 924	52 198	43 467	42 839	42 743
7d Bărbați (ca % din numărul total de imigranți)	43,7	42,3	40,8	39,7	40,3	40,9	40,9	40,9
8 Imigranți pe grupe de vârstă								
0-19 (%)	12,7	9,9	9,6	13,0	11,3	13,6	17,6	15,1
20-64 (%)	65,3	66,5	66,1	64,2	62,1	58,1	56,5	56,2
65+ (%)	21,9	23,7	24,3	22,8	26,6	28,4	25,9	28,7
9a Refugiați (inclusiv solicitanți de azil) la jumătatea anului	d.l.	0	266	232	229	556	423	530
9b Refugiați (inclusiv solicitanți de azil), ca % din numărul total de migranți internaționali (imigranți)	d.l.	0,0	0,1	0,1	0,2	0,5	0,4	0,5
10a Remitențe personale, primite (milioane USD, valoare curentă)	d.l.	1,02	177,58	915,08	1 752,83	1 540,12	1 909,63	d.l.
10b Remitențe personale, primite (% din PIB)	d.l.	0,1	13,8	30,6	25,1	19,9	16,0	d.l.
11a Remitențe personale, plătite (milioane USD, valoare curentă)	d.l.	0,33	29,21	46,27	115,73	154,11	179,14	d.l.
11b Remitențe personale, plătite (% din PIB)	d.l.	0,0	2,3	1,5	1,7	2,0	1,5	d.l.

	1990-1995	1995-2000	2000-2005	2005-2010	2010-2015	2015-2020
12 Numărul net de migranți	-131 953	-65 309	-12 079	-47 911	-7 020	-6 935
13 Rata anuală a modificării numărului total de migranți (%)	-7,9	-7,9	-7,4	-5,6	-3,9	-0,4
14 Rata anuală a modificării numărului	d.l.	d.l.	-2,7	-0,3	17,7	-1,0

³ <https://population.un.org/wpp/>

⁴ <https://www.un.org/en/development/desa/population/migration/data/estimates2/estimates19.asp>

total de refugiați (inclusiv solicitanți de azil)						

		2020			2020
15a	Numărul total de emigranți	1 159 443	15b	Numărul total de imigranți	104 438
	Principalele regiuni de destinație			Principalele țări de origine	
	Europa	1 061 386		Ucraina	42 436
	America de Nord	64 671		Federația Rusă	40 019
	Asia	31 573		Kazahstan	4 370
	Principalele țări de destinație			Italia	3 225
	Federația Rusă	294 152		Belarus	2 076
	România	285 364		România	1 880
	Italia	194 480		Azerbaidjan	727
	Ucraina	152 249		Germania	701
	Statele Unite ale Americii	45 713		Uzbekistan	691
Germania	25 733	Portugalia	670		
Portugalia	22 630				
Spania	21 738				
Canada	18 958				
Kazahstan	12 678				

	2000	2005	2010	2015	2018	2019
Migrația studenților de nivel terțiar						
16 Rata mobilității de intrare (%)	1,9	1,7	1,2	2,5	5,1	5,6
17 Rata mobilității de ieșire (%)	9,2	7,6	11,6	18,0	22,2	d.l.
18 Numărul total de studenți mobili din învățământul terțiar care au intrat în țară	1 961	2 264	1 574	2 733	4 428	4 544
19 Numărul total de studenți mobili din învățământul terțiar care au ieșit din țară	9 523	9 901	15 129	19 671	19 412	d.l.
20 Fluxul net de studenți mobili din învățământul terțiar la nivel internațional	-7 562	-7 637	-13 555	-16 938	-14 984	d.l.

21a		21b	
Studenți din învățământul terțiar care au intrat în Moldova, în funcție de țara de origine (2019, primele cinci țări disponibile)		Studenți din învățământul terțiar care au ieșit din Moldova, în funcție de țara de destinație (2018, primele cinci țări disponibile)	
România	1 989	România	9 223
Israel	1 749	Italia	2 642
India	259	Germania	733
Ucraina	114	Ucraina (2019)	648
Turcia	87	Franța	471

Ultima actualizare: finalul lunii mai 2021

Surse:

Indicatori: 1, 2, 10a, 10b, 11a, 11b – Banca Mondială (indicatorii de dezvoltare mondială)

Indicator: 3, 12 – UN DESA, Perspectivile privind populația mondială 2019³

Indicatori: 4a, 4b, 5a, 5b, 5c, 5d, 6a, 6b, 7a, 7b, 7c, 7d, 8, 9a, 9b, 13, 14, 15a, 15b – UN DESA, Statisticile privind migrații internaționale 2019⁴, 2020⁵

Indicatori: 16, 17, 18, 19, 20, 21a, 21b – UNESCO

Note:

(1) Nu sunt disponibile toate țările de origine și de destinație

Legenda:

d.l. = date lipsă

Această colectare de date își propune să ofere o descriere scurtă, dar cuprinzătoare a dinamicii imigrației și emigrației, integrată în contextul economic și sociodemografic al țării. Majoritatea indicatorilor acoperă perioada 1990-2020, o perioadă suficient de

⁵ <https://www.un.org/development/desa/pd/content/international-migrant-stock>

Îndelungată pentru a observa modificări demografice și migratorii. S-a lăsat o diferență de cinci ani între o detectare și alta, pentru ca descrierea datelor să fie cât mai concisă. Sunt colectate și valorile pentru toți indicatorii pentru anul 2019 (acolo unde sunt disponibile), pentru a facilita comparabilitatea cu indicatorii economici și cei referitori la „studenții mobili internaționali”, pentru care 2019 (sau 2018 în unele cazuri) este ultimul an disponibil.

Principala limitare a acestei colectări de date este legată de lipsa unor indicatori disponibili și comparabili pentru competențele și calificările migranților. Există indicatori referitori la competențele migranților, însă, în cea mai mare parte a cazurilor, aceștia provin din sondaje naționale specifice și/sau din studii care vizează un anumit grup-țintă, un anumit an și o anumită țară.

Pentru a soluționa această lipsă de informații privind competențele migranților s-au colectat indicatorii UNESCO pentru studenții de nivel terțiar care migrează pentru a studia în străinătate, așa-numiții „studenți mobili internaționali”. Deși acești indicatori reprezintă doar o parte a dimensiunii competențelor, ei sunt actualizați periodic și descriu un aspect specific al migrației.

Baza de date a UN DESA a fost folosită ca sursă pentru indicatorii demografici, privind migrația și privind refugiații. Indicatorii economici provin din baza de date a Băncii Mondiale. Baza de date a UNESCO este sursa indicatorilor privind studenții mobili la nivel internațional.

Indicatori economici și demografici generali

	Descriere	Definiție
1	PIB (milioane USD, valoare curentă)	PIB-ul la preț de cumpărare este suma valorii adăugate brute a tuturor producătorilor rezidenți din economie plus orice impozite pe produse și minus orice subvenții care nu sunt incluse în valoarea produselor. Acesta se calculează fără a se efectua deduceri pentru deprecierea activelor fabricate sau pentru epuizarea și degradarea resurselor naturale. Datele sunt prezentate în USD la valoarea curentă. PIB-ul în dolari este obținut prin transformare din monedele naționale, folosind cursurile de schimb anuale oficiale.
2	PIB-ul pe angajat (paritate constantă a puterii de cumpărare în 2017, USD)	PIB-ul pe angajat este PIB-ul împărțit la numărul total al angajaților din economie. PIB-ul la paritatea puterii de cumpărare este PIB-ul transformat în dolari internaționali constanți, pentru 2017, folosind rate de paritate a puterii de cumpărare. Un dolar internațional are aceeași putere de cumpărare asupra PIB-ului pe care o are un dolar american în Statele Unite.
3	Populația totală la jumătatea anului și pe grupe de vârstă	Estimări privind populația totală, la 1 iulie, exprimate ca număr de persoane și ca procent din total pentru grupele de vârstă 0-19, 20-64 și 65+.

Indicatori-cheie privind migrația

	Descriere	Definiție
4a, 5a, 5c	Numărul total de emigranți, femei (emigrante), bărbați (emigranți)	Numărul total de migranți internaționali (emigranți) la jumătatea anului, ambele sexe, femei și bărbați.
4b	Migranți internaționali: emigranți (% din populația totală)	Numărul migranților internaționali (emigranți) împărțit la populația totală. Datele sunt exprimate ca procente.
5b/d	Femei/bărbați (ca % din numărul total de emigranți)	Numărul de emigrante/emigranți împărțit la numărul total de migranți internaționali (emigranți).
6a, 7a, 7c	Numărul total de imigranți, femei (imigrante), bărbați (imigranți)	Numărul total de migranți internaționali (imigranți) la jumătatea anului, ambele sexe, femei și bărbați.
6b	Migranți internaționali: imigranți (% din populația totală)	Numărul migranților internaționali (imigranți) împărțit la populația totală. Datele sunt exprimate ca procente.
7b/d	Femei/bărbați (ca % din numărul total de imigranți)	Numărul de imigrante/imigranți împărțit la numărul total de migranți internaționali (imigranți).
8	Imigranți pe grupe de vârstă	Numărul de imigranți dintr-o anumită grupă de vârstă, exprimat ca procent din numărul total de migranți internaționali (imigranți). Grupe de vârstă: 0-19, 20-64 și 65+.
9a	Refugiați (inclusiv solicitanți de azil) la jumătatea anului	Numărul estimat de refugiați. Aceasta este o subcategorie a numărului total de migranți internaționali (imigranți).

9b	Refugiați (inclusiv solicitanți de azil), ca procent din numărul total de migranți internaționali (imigranți)	Numărul estimat de refugiați ca procent din numărul total de imigranți. Acești doi indicatori se bazează pe estimările privind populațiile de refugiați sau persoanele în situații similare cu cele ale refugiaților, la finalul anului 2017, elaborate de Înalțul Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați (UNHCR) și, după caz, de Agenția Organizației Națiunilor Unite de Ajutorare și Lucrări pentru Refugiați Palestineni din Orientul Apropiat (UNRWA).
10a/b	Remitențe personale, primite (milioane USD, valoare curentă/% din PIB)	Afluxul de remiteri personale în țară, exprimate în milioane USD, valoare curentă, și ca procent din PIB. Remitențele personale cuprind transferuri personale și remunerația angajaților. Transferurile personale constau în totalul transferurilor curente în bani sau în natură, efectuate sau permise de gospodăriile rezidente, către sau de la gospodării nerezidente. Astfel, transferurile personale includ toate transferurile curente dintre persoanele rezidente și cele nerezidente. Remunerația angajaților se referă la veniturile lucrătorilor transfrontalieri, ale celor sezonieri și ale altor lucrători pe termen scurt care sunt angajați într-o economie în care nu sunt rezidenți, precum și la veniturile rezidenților angajați de entități nerezidente. Datele sunt suma a doi indicatori definiți în ediția a șasea a Manualului Fondului Monetar Internațional privind balanța de plăți: transferurile personale și remunerația angajaților.
11a/b	Remitențe personale, plătite (milioane USD, valoare curentă/% din PIB)	Ieșirile de remiteri personale din țară, exprimate în milioane USD, valoare curentă, și ca procent din PIB. Remitențele personale cuprind transferuri personale și remunerația angajaților. Transferurile personale constau în totalul transferurilor curente în bani sau în natură, efectuate sau permise de gospodăriile rezidente, către sau de la gospodării nerezidente. Astfel, transferurile personale includ toate transferurile curente dintre persoanele rezidente și cele nerezidente. Remunerația angajaților se referă la veniturile lucrătorilor transfrontalieri, ale celor sezonieri și ale altor lucrători pe termen scurt care sunt angajați într-o economie în care nu sunt rezidenți, precum și la veniturile rezidenților angajați de entități nerezidente. Datele sunt suma a doi indicatori definiți în ediția a șasea a Manualului Fondului Monetar Internațional privind balanța de plăți: transferurile personale și remunerația angajaților.
12	Numărul net de migranți	Numărul estimat de imigranți minus numărul de emigranți.
13	Rata anuală a modificării numărului total de migranți (%)	Rata anuală exponențială estimată a modificării numărului total de migranți internaționali (imigranți), exprimată ca procent.
14	Rata anuală a modificării numărului total de refugiați (inclusiv solicitanții de azil)	Rata exponențială estimată a modificării populației de refugiați (inclusiv a solicitanților de azil), pe an, exprimată ca procent.
15a	Principalele regiuni și țări de destinație	Primele 10 țări de destinație (și primele 3 continente de destinație) pentru emigranți, în ultimul an disponibil, cu numărul corespunzător de migranți internaționali.
15b	Principalele țări de origine	Primele 10 țări de origine pentru imigranți în ultimul an disponibil, cu numărul corespunzător de migranți internaționali.
16	Rata mobilității de intrare (%)	Numărul de studenți din învățământul terțiar din străinătate care studiază într-o anumită țară, exprimat ca procent din numărul total de studenți înscriși la studii terțiare în țara respectivă.
17	Rata mobilității de ieșire (%)	Numărul de studenți dintr-o anumită țară care studiază în străinătate, exprimat ca procent din numărul total de studenți înscriși la studii terțiare în țara respectivă.
18	Numărul total de studenți mobili din învățământul terțiar care au intrat în țară	Numărul total de studenți terțiari din străinătate care studiază în țara respectivă.
19	Numărul total de studenți mobili din învățământul terțiar care au ieșit din țară	Numărul total de studenți terțiari din țară care studiază în străinătate.
20	Fluxul net de studenți mobili din învățământul terțiar la nivel internațional	Numărul de studenți din învățământul terțiar din străinătate (studenți care sosesc) care studiază într-o anumită țară minus numărul de studenți de la același nivel dintr-o anumită țară, care studiază în străinătate (studenți care pleacă).
21a/b	Studenți din învățământul terțiar care sosesc/pleacă, în funcție de țara de origine	Primele cinci țări de origine/destinație ale studenților mobili din învățământul terțiar, cu numărul corespunzător de studenți mobili (ultimul an disponibil).

ANEXA II: LISTA PROIECTELOR RELEVANTE

Lista nu este exhaustivă și include proiecte selectate, care vizează în mod explicit dezvoltarea competențelor migranților.

Titlul proiectului	Agenția de implementare	Valoarea și/sau sursa de finanțare	Durată	Principalele activități	Beneficiari
<p>Consolidarea capacității Moldovei de a gestiona migrația forței de muncă și migrația de întoarcere în cadrul Parteneriatului pentru mobilitate cu UE</p> <p>Consolidarea capacității Moldovei de a gestiona integrarea forței de muncă și a persoanelor întoarse în țară Migrație pentru dezvoltare migration4development.org</p>	Serviciul Național pentru Ocuparea Forței de Muncă din Suedia, în cooperare cu Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă din Moldova	3 000 000 EUR UE	2009-2012	Evaluarea calificărilor Reconversie profesională (EFP) Sprijin pentru antreprenoriat Asistență în consilierea profesională și plasamentul și/sau corelarea microîntreprinderilor cu resursele disponibile din bugetul pentru reintegrarea persoanelor întoarse în țară	
<p>PARE 1+1</p> <p>Programul de Atragere a Remitențelor în Economie – Organizația Pentru Dezvoltarea Sectorului IMM (ODIMM MD)</p>	ODIMM	1 000 001 USD -2 500 000 UE Moldova	2010-2012	Evaluarea calificărilor Reconversie profesională (EFP) Sprijin pentru antreprenoriat Asistență în consilierea profesională și plasamentul și/sau corelarea microîntreprinderilor cu resursele din bugetul pentru reintegrarea persoanelor întoarse în țară	370 de persoane din 1 157 de candidați și-au deschis noi afaceri
<p>Sprijinirea punerii în aplicare a componentei pentru migrație și dezvoltare a Parteneriatului pentru mobilitate UE-Moldova</p> <p>Un proiect finanțat de UE promovează mobilitatea pentru dezvoltare în Moldova Organizația Internațională pentru Migrație (iom.int)</p>	Organizația Internațională pentru Migrație	1 999 734 EUR UE	2010-2012	Evaluarea calificărilor Reconversie profesională (EFP) Sprijin pentru antreprenoriat Asistență în consilierea profesională și plasamentul și/sau corelarea microîntreprinderilor cu resursele disponibile din bugetul pentru reintegrarea persoanelor întoarse în țară	
<p>Dezvoltarea comunităților moldovenești în baza remitențelor – utilizarea sustenabilă a remitențelor prin generarea de venituri locale</p> <p>Tablou de bord (gov.md)</p>	Hilfswerk Austria International Moldova	502 249 EUR UE	2011-2014	Formarea migranților și a potențialilor migranți pentru deschiderea sau dezvoltarea propriei afaceri Competiție de granturi pentru deschiderea sau dezvoltarea de afaceri Deschiderea Centrului de resurse de la Orhei	400 de lucrători migranți instruiți 5 migranți întorși în țară au primit un grant

Titlul proiectului	Agenția de implementare	Valoarea și/sau sursa de finanțare	Durată	Principalele activități	Beneficiari
<p>O mai bună gestionare a mobilității profesioniștilor din domeniul sănătății în Republica Moldova</p> <p>OMS/Europa Forța de muncă din sectorul sănătății - O mai bună gestionare a mobilității profesioniștilor din domeniul sănătății medico-sanitar în Republica Moldova – context, provocări și lecții învățate</p>	<p>Organizația Internațională pentru Migrație, OMS, UNAIDS, Ministerul Sănătății, Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă, Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie, Colegiul Național de Medicină și Farmacie, Biroul Relații cu diaspora</p>	<p>2 000 000 EUR UE</p> <p>Program tematic pentru cooperarea cu țări terțe în domeniul migrației și azilului</p>	2011-2014	<p>Ajustarea programelor de formare astfel încât să corespundă cerințelor UE privind o recunoaștere mai ușoară a calificărilor lucrătorilor din domeniul sănătății</p> <p>Dezvoltarea de cursuri de reconversie profesională</p> <p>Dezvoltarea de politici de motivare (financiare și nefinanciare) pentru a păstra cetățenii acasă și pentru a-i încuraja să se întoarcă</p>	
<p>Gestionarea eficientă a migrației de muncă și a calificărilor</p> <p>Proiectul „Gestionarea eficientă a migrației de muncă și a calificărilor” în Moldova (ilo.org)</p>	<p>Organizația Internațională pentru Migrație, OIM, Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei, Ministerul Educației</p>	<p>1 884 376 EUR UE (80 %) și OIM</p>	2011-2014	<p>Dezvoltarea a șase standarde profesionale pentru lucrătorii necalificați și consolidarea capacităților aferente</p> <p>Srijin pentru negocierea de acorduri bilaterale în domeniul securității sociale</p> <p>Colectarea și analizarea datelor privind migrația forței de muncă și competențele, migrația și educația</p> <p>Consolidarea capacităților pentru forumul tripartit pe teme legate de migrație</p>	
<p>Valorificarea migrației în scopuri de dezvoltare a Republicii Moldova</p> <p>Valorificarea Migrației în scopuri de dezvoltare a Republicii Moldova Migrație pentru dezvoltare (migration4development.org)</p>	<p>ODIMM (Moldova), Centrul pentru migrație internațională și dezvoltare, Germania (CIM), Organizația Internațională pentru Migrație</p>	<p>2 000 000 EUR UE</p>	2013-2015	<p>Promovarea schemelor de migrație circulară (CIM) și păstrarea și întoarcerea competențelor</p> <p>Îmbunătățirea contribuției pozitive a diasporei la dezvoltarea socioeconomică a Moldovei prin consolidarea parteneriatului dintre aceasta și guvern</p> <p>Plasamentul și intermedierea cu agenții private și publice de ocupare a forței de muncă, din Moldova și din UE, punând accentul pe concordanța competențelor</p>	<p>185 de lucrători migranți instruiți</p> <p>91 de granturi pentru finanțarea de afaceri</p>

Titlul proiectului	Agenția de implementare	Valoarea și/sau sursa de finanțare	Durată	Principalele activități	Beneficiari
<p>Programul guvernamental de granturi tematice pentru crearea unui hub de implicare a diasporei</p> <p>Cancelaria de stat Guvernul Republicii Moldova</p>	<p>Biroul Relații cu diaspora al Cancelariei de stat a Moldovei, în parteneriat cu Organizația Internațională pentru Migrație</p>	<p>SDC</p>	<p>2016-2022</p>	<p>Granturi pentru întoarcerea specialiștilor din diasporă și pentru proiecte inovatoare pentru diasporă</p> <p>Parteneriate regionale tematice</p> <p>Capacitarea femeilor din diasporă</p> <p>Centre educaționale pentru diasporă</p>	<p>Specialiști din diasporă și migranți cu înaltă calificare</p> <p>Asociații din diasporă</p>
<p>Migrație și dezvoltare locală (MiDL) – faza 2</p> <p>Migrație și dezvoltare locală (faza 2) PNUD în Moldova</p>	<p>PNUD și Organizația Internațională pentru Migrație în parteneriat cu autoritățile naționale</p>	<p>6,4 milioane USD SDC</p>	<p>2019–2022</p>	<p>Dotarea serviciilor de sprijinire a ocupării forței de muncă în beneficiul lucrătorilor migranți potențiali, reali și al celor întorși în țară</p> <p>Implicarea membrilor comunității, inclusiv a migranților, în procesul de dezvoltare locală</p>	<p>Autoritățile publice naționale și locale</p> <p>Migranți</p> <p>Membri ai comunității din 35 de orașe și comune</p> <p>Persoane întoarse în țară</p>

LISTA ABREVIERILOR

AdB	Asociația de Băștinași
CNC	Cadrul național al calificărilor
DMD	Diasporă, migrație și dezvoltare
EFP	Educație și formare profesională
ETF	Fundația Europeană de Formare
HCD	Dezvoltarea capitalului uman
MiDL	Proiect integrat de migrație pentru dezvoltare
MISMES	Măsuri de sprijin pentru migranți din perspectiva competențelor și a ocupării forței de muncă
ODIMM	Organizația pentru Dezvoltarea Întreprinderilor Mici și Mijlocii
OIM	Organizația Internațională a Muncii
OIM	Organizația Internațională pentru Migrație
PARE	Programul de atragere a remitențelor în economie
PIB	Produsul intern brut
PNUD	Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare
SUA	Statele Unite ale Americii
UE	Uniunea Europeană
UN DESA	Departamentul pentru afaceri economice și sociale al Organizației Națiunilor Unite
UNESCO	Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură
URSS	Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste
USD	Dolar american

BIBLIOGRAFIE

Biroul Migrație și Azil, *Profilul migrațional extins al Republicii Moldova 2014–2018*, Chișinău, 2019. Disponibil la adresa: http://bma.gov.md/sites/default/files/media/ra_pme_2014-2018_0.pdf

ETF (Fundația Europeană de Formare), *Migrant Support Measures from an Employment and Skills Perspective (Măsuri de sprijinire a migranților din perspectiva ocupării forței de muncă și a competențelor)*(MISMES): Republica Moldova, Fundația Europeană de Formare, Torino, 2015. Disponibil la adresa: https://www.etf.europa.eu/sites/default/files/m/74448D14C3CF2E3CC1257E9A002CABBE_MISMES%20Moldova.pdf

ETF (Fundația Europeană de Formare), *Policies for Human Capital Development, Republic of Moldova (Politici pentru dezvoltarea capitalului uman, Republica Moldova)*, Fundația Europeană de Formare, Torino, 2020. Disponibil la adresa: https://www.etf.europa.eu/sites/default/files/2020-04/06_trp_etf_assessment_moldova.pdf

Organizația Internațională a Muncii, *Migrant Workers: The Case of Moldova (Lucrătorii migranți: cazul Moldovei)*, Organizația Internațională a Muncii, Geneva, 2017. Disponibil la adresa: http://ciaris.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_protect/---protrav/---migrant/documents/publication/wcms_613508.pdf

Organizația Internațională a Muncii, *State of skills: Moldova (Situția competențelor: Moldova)*, Organizația Internațională a Muncii, Geneva, 2019. Disponibil la adresa: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_emp/---ifp_skills/documents/genericdocument/wcms_754710.pdf

Organizația Internațională a Muncii, *The Impact of Migration on Teaching Staff and Researchers in Moldova (Impactul migrației asupra personalului didactic și cercetătorilor din Moldova)*, studiu efectuat în cadrul proiectului „Gestionarea eficientă a migrației forței de muncă și a calificărilor”, 2012.

Organizația Internațională pentru Migrație, *Migration Governance Snapshot: The Republic of Moldova (Imagine de sinteză asupra guvernanței în materie de migrație: Republica Moldova)*, Organizația Internațională pentru Migrație, 2018. Disponibil la adresa: <https://www.migrationdataportal.org/sites/default/files/2018-11/MGI%20report%20Moldova.pdf>

OIM Organizația Internațională pentru Migrație, *IOM rapid field assessment of the impact of COVID-19 on the wellbeing of the Moldovan diaspora: an evidence base regarding migrants' coping strategies and contributions (Evaluare de teren rapidă a OIM privind impactul pandemiei de COVID-19 asupra bunăstării diasporei moldovene: o bază de date privind strategiile și contribuțiile migranților în materie de cooperare)*, Organizația Internațională pentru Migrație, Chișinău, 2020. Disponibil la adresa: https://moldova.un.org/sites/default/files/2020-07/IOM%20Diaspora%20Survey%20Report-EN_FINAL_3.pdf

OIM (Organizația Internațională pentru Migrație) și PNUD (Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare), *Migrația în scop de muncă: Profilul și provocările actuale ale lucrătorilor migranți moldoveni în principalele țări de destinație*, studiu sociologic efectuat în șase țări și în Republica Moldova, Chișinău, 2020.

Ministerul Educației, Culturii și Cercetării și OIM (Organizația Internațională pentru Migrație), *Ghid practic de validare a competențelor dobândite în contexte de educație nonformală și informală (nivelurile 3, 4, 5 ale CNCRM)*, Chișinău, 2020.

PNUD (Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare), SDC (Agenția pentru dezvoltare și cooperare din Elveția) și GRM (Guvernul Republicii Moldova), Raport final, proiectul PNUD privind migrația și dezvoltarea locală, august 2014 - decembrie 2018, 2019. Disponibil la adresa:

<http://www.md.undp.org/content/dam/moldova/docs/>

PNUD (Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare) și Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă, *Migrația forței de muncă și impactul asupra pieței muncii din Republica Moldova*, notă analitică, Chișinău, 2018. Disponibil la adresa:

https://anofm.md/files/elfinder/Nota%20analitica_final_2%20%281%29.pdf (data accesării: 14 octombrie 2021)

Where to find out more

Website

www.etf.europa.eu

ETF Open Space

<https://openspace.etf.europa.eu>

Twitter

[@etfeuropa](https://twitter.com/etfeuropa)

Facebook

facebook.com/etfeuropa

YouTube

www.youtube.com/user/etfeuropa

Instagram

instagram.com/etfeuropa/

LinkedIn

linkedin.com/company/european-training-foundation

E-mail

info@etf.europa.eu

European Training Foundation

